

Primaria

Lingua 3

Programación

Unidade 13

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Un merlo de ferro

Descrición da unidade

O ferreiro Manuel abre unha unidade na que se desenvolve o campo semántico dos oficios. Manuel traballa o ferro da mesma maneira que se utilizan as palabras: con dedicación e interese para que teñan sentido. Así, ademais dos conceptos léxico-semánticos que ocupan o apartado de Vocabulario, trabállanse as palabras na Gramática (o verbo), na Ortografía (os verbos rematados en *-aba*), na Expresión e na Literatura (a palabra poética). A unidade péchase coa celebración da palabra escrita máis nosa: o Día das Letras Galegas.

Un dos principais obxectivos é que os alumnos vexan as súas novas aprendizaxes de maneira atractiva e motivadora, que gocen aprendendo.

A través das diferentes actividades propostas na unidade, preténdese que os alumnos e as alumnas adquiren e reforcen os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.
- Léxico referido aos oficios.
- Palabras compostas.
- Discriminación dos tempos verbais.
- Verbos rematados en *-aba*.
- Creación de poemas longos.
- Versos encadeados.
- Aspectos propios da nosa cultura.

Temporalización:

Maio

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Utilizar correctamente o léxico referido aos oficios.
- Recoñecer e utilizar con corrección as palabras compostas.
- Identificar os valores temporais que achegan os verbos.
- Escribir correctamente verbos rematados en *-aba*.
- Comprender e aplicar a técnica de encadear versos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura cunha actitude favorable. • Lectura e comprensión dunha narración. • Adquisición de novo vocabulario referido aos oficios e formación de palabras compostas. • Discriminación dos tempos verbais. • Verbos rematados en <i>-aba</i>. • Composición de poemas longos. • Versos encadeados. • Coñecemento dalgúns aspectos propios da nosa cultura: o Día das Letras Galegas. 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.
	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.
	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos oficios e formar palabras compostas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos traballos e palabras novas. 3.2. Recoñece e usa con corrección as palabras compostas.
	4. Introducir conceptos gramaticais básicos: o tempo no verbo.	4.1. Identifica os verbos e recoñece os valores temporais que achegan.
	5. Introducir conceptos ortográficos básicos: verbos rematados en <i>-aba</i> .	5.1. Escribe correctamente verbos rematados en <i>-aba</i> .
	6. Alongar poemas segundo uns modelos dados.	6.1. Coñece e aplica certos mecanismos para alongar poemas.
	7. Entender a estrutura dos poemas encadeados.	7.1. Comprende e aplica a técnica de encadear versos.
	8. Aprender algúns aspectos propios da nosa cultura.	8.1. Mostra interese por coñecer algún aspectos propios da nosa cultura.

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar buscaremos evidencias dos alumnos que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. escoita textos orais.	<ul style="list-style-type: none"> • CD-Audio do LA.
2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> • Suxestións metodolóxicas da PD.
2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Ficha de comprensión lectora dos RF. • Actividades propostas na PD.
3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico referido aos traballos e palabras novas.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividade 1 de reforzo dos RF. • Proposta de aprendizaxe cooperativa na primeira dobre páxina desta unidade da PD.
3.2. Recoñece e usa con corrección as palabras compostas.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividade 2 de reforzo e actividade 1 de ampliación dos RF. • Actividades propostas na PD.
4.1. Identifica os verbos e recoñece os valores temporais que achegan.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividade 3 e 4 de reforzo e actividades 2 e 3 de ampliación dos RF.
5.1. Escribe correctamente verbos rematados en <i>-aba</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividade 5 de reforzo e actividade 4 de ampliación dos RF. • Actividades propostas na PD. • CD-Audio do LA (ditado).
6.1. Coñece e aplica certos mecanismos para alonxar poemas.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA.
7.1. Comprende e aplica a técnica de encadear versos.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Proposta de aprendizaxe cooperativa na PD.
8.1. Mostra interese por coñecer algún aspecto propio da nosa cultura.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Suxestións metodolóxicas da PD.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Ler, comprender e comentar textos.	Entende os textos propostos para a realización das actividades.
	Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
	Captar o sentido dos textos orais.	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
	Expresarse oralmente e por escrito de maneira ordenada e clara.	Exprésase con corrección.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Elabora creacións propias aplicando técnicas literarias.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Realizar argumentacións con esquemas lóxico-matemáticos.	Aplica o razoamento dedutivo.
	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora e coida os seres vivos.
<i>Competencia dixital.</i>	Utilizar canles de comunicación audiovisual para facilitar o traballo.	Utiliza as TIC como apoio para a aprendizaxe.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta información verbal e gráfica.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Elabora textos propios a partir da información obtida na Rede.

<i>Aprender a aprender.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Manexa o dicionario e consulta información na Rede.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión dos contidos.	Mellora a capacidade de memorización mediante o recitado e a escoita de textos poéticos. Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes.	Realiza actividades seguindo unhas pautas.
	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolve as distintas intelixencias múltiples.	Identifica potencialidades persoais, como a creatividade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Implícase activamente nos traballos de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Respecta todos os oficios e profesións pola súa contribución ao bo funcionamento da sociedade. Valora o compañeirismo á hora de traballar en equipo e na convivencia diaria.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas.	Desenvolve a desinhibición necesaria para expresarse en voz alta e traballar en grupo, e esfórzase por superar as dificultades.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación e a exposición das actividades desenvolvidas.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Goza coa poesía e coa riqueza do contorno natural.
	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural.	Mostra interese por coñecer a obra dos nosos autores máis ilustres.

6. TAREFAS

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: Comentario da lectura

- Escoitamos o texto da lectura no CD-Audio ou lémosllelo en voz alta aos alumnos.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Completamos con suxestións metodolóxicas e actividades da PD, e coa ficha de comprensión lectora dos RF.

Tarefa 2: Vocabulario

- Aprendemos o léxico referido aos oficios no LA e co apoio do dicionario.
- Traballamos a formación de palabras compostas.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Completamos con actividades da PD e coas fichas de reforzo e ampliación dos RF.
- Realizamos outras actividades, que propón a PD (na primeira dobre páxina), de traballo cooperativo.

Tarefa 3: Gramática

- Aprendemos no LA a identificar os tempos verbais.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Completamos con suxestións metodolóxicas da PD e coas fichas de reforzo e ampliación dos RF.

Tarefa 4: Ortografía

- Aprendemos no LA a escribir correctamente verbos rematados en *-aba*.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Escoitamos o ditado no CD-Audio.
- Completamos con actividades da PD e coas fichas de reforzo e ampliación dos RF.

Tarefa 5: Expresión

- Aprendemos no LA a compoñer poemas longos.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Completamos con suxestións metodolóxicas da PD.

Tarefa 6: Literatura

- Aprendemos no LA a encadear versos.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Realizamos outras actividades, que propón a PD, de traballo cooperativo.

Tarefa 7: Repaso da unidade

- Realizamos as actividades de repaso da unidade do LA e do LD.
- Recompilamos as actividades para o portfolio do alumno.

Tarefa 8: A nosa cultura

- Aprendemos aspectos da nosa cultura no LA.
- Realizamos os exercicios do LA e do LD.
- Completamos con suxestións metodolóxicas da PD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

- Deberán reforzarse as habilidades de comprensión lectora e expresión escrita, así como a recitación e a expresión oral a través dos textos que achega a unidade.
- Pódese aproveitar a lectura para falar sobre a experiencia e os ideais do alumnado: a que se dedican os seus pais, que oficio lles gustaría ter a eles no futuro e por que, etc.
- Igual que ocurría na unidade anterior, aquí tamén é posible explotar o aspecto lúdico da linguaxe, a creatividade e a imaxinación, tanto a partir da lectura inicial como dos poemas que se inclúen nos apartados de Expresión e Literatura. En relación co texto inicial, suxerimos establecer un paralelismo entre o ferreiro Manuel e un escritor: en ambos os casos, atopámonos con creadores que dispoñen dunha materia prima e duns instrumentos e son quen de crear con eles unha obra fermosa. Con respecto aos poemas acumulativos e aos versos encadeados, cómpre fomentar a desinhibición, o traballo en equipo, a creatividade e o xogo. A literatura popular ofrece un bo número de exemplos de composicións deste tipo; se ao profesor ou profesora lle parece oportuno, pode traballar outros textos á parte dos que achega o libro.
- A celebración do Día das Letras Galegas é unha boa «escusa» para espertar o interese dos escolares cara á nosa literatura: autores, obras, avatares históricos da creación literaria en galego, etc. Neste sentido, son múltiples as actividades que se poden organizar: xogos florais, traballos monográficos, murais, exposicións, obradoiros literarios, etc. Se as circunstancias o permiten, sería interesante invitar ao centro a algún autor ou autora para que fale do seu traballo e o comparta co alumnado.
- Polo que se refire aos contidos léxicos, gramaticais e ortográficos, lembramos a importancia da práctica continuada para afianzar debidamente o aprendido e reforzar así os piares dunha base lingüística sólida.
- E coma sempre, hai que continuar fixando hábitos de traballo e habituando ao alumnado ao manexo correcto do dicionario.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua:

- O CD-Audio que acompaña o libro do alumno.
- Dicionario de lingua (*Dicionario Xerais de Primaria*).
- Caderno complementario ao libro do alumno.
- Cadernos de ortografía e murais ortográficos.
- A caixa dos contos.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica.
- Bibliografía:
 - Gloria Sánchez: *A raíña de Turnedó*, Edicións Xerais, col. Merlín.
 - Manuel Rico Vereza: *Vente vindo, ven cantando. Cancioneiro escolar galego*, Fontel Edicións.
 - -----: *Tan tarantán tarantán tarantiña. Recitativos e outras lerias de*

tradición oral, Ed. Xunta de Galicia.

- Xoán Babarro e Ana M.ª Fdez.: *A festa dos mil contos*, Edicións do Cumio, Col. A curuxa.
- Xosé Mariño Ferro: *A amora na silva*, Edicións do Cumio, col. Contos maravillosos.
- -----: *Unha vella tiña un can*, Edicións do Cumio, col. Contos maravillosos.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- CD que acompaña á Proposta didáctica, cos recursos fotocopiáveis.
- Información de interese:
 - Orella pendella:
<http://www.orellapendella.org>
 - Materiais para a aprendizaxe cooperativa na aula:
http://www.xunta.es/linguagalega/aula_de_galego
 - Ligazón á páxina Web da Real Academia Galega para consultar diferentes aspectos relacionados co Día das Letras Galegas:
http://www.realacademiagalega.org/50-anos-das-letras-galegas/-/asset_publisher/T8k5/content/Como-se-creou-o-17-de-maio
 - Día das Letras Galegas:
<http://www.diadasletrasgalegas.com>

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Proba de avaliación da unidade.
- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Avaliación do traballo competencial.

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades advirto no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?

- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?